

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԵՏՈՒԹՅԱՆ,
ՄՇԱԿՈՒՅՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ
ՆԵՐԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՐՅԱՆԻ ԵՐԻՏԱՎԱՐՆ
ԳԵՏՆԱԿԱՆՆԵՐԻ ԵՎ ՄԱՍՆԱԳԵՏՆԵՐԻ
ՄԵՍՆԱԿՐԱՅԻՄ (ԱՆԿՄԻՄ)

ԵՐԵՎԱՆԻ
ԳԵՏԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԼՍՏՐԱՆ

«ՉԱՆԳՆՉՈՒԹՅՈՒՆ»
ԳՆԱԶԱՐՄԱՆ ԲԵՆԵՎՈՅԻՆ
ԿՈՄՔԻՆԱՏ» ՓԲԸ

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՐՅԱՆ

SCIENTIFIC
ARTSAKH

НАУЧНЫЙ
АРЦАХ

№ 2(3), 2019

Հիմնադիր – Founder – Учредитель:
ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ (ԵՊՀ)
YEREVAN STATE UNIVERSITY (YSU)
ЕРЕВАНСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ (ЕГУ)
www.ysu.am

Հրատարակիչ – Publisher - Издатель:
ԱՐՅԱԽԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԳԻՏԱԿԱՆՆԵՐԻ ԵՎ ՄԱՍՆԱԳԵՏՆԵՐԻ ՄԻԱԿՈՐՈՒՄ (ԱԵԳՄՍ)
UNION OF YOUNG SCIENTISTS AND SPECIALISTS OF ARTSAKH (UYSSA)
ОБЪЕДИНЕНИЕ МОЛОДЫХ УЧЁНЫХ И СПЕЦИАЛИСТОВ АРЦАХА (ОМУСА)
www.aegmm.org

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՐՅԱԽ
SCIENTIFIC ARTSAKH
НАУЧНЫЙ АРЦАХ

№ 2(3), 2019

«Գիտական Արցախ» պարբերականն ընդգրկված է Հայաստանի Հանրապետության Բարձրագույն որակավորման կոմիտեի (ՀՀ ԲՈԿ) սահմանած դոկտորական և թեկնածուական ատենախոսությունների հիմնական արդյունքների ու դրույթների հրատարակման համար ընդունելի գիտական պարբերականների ցանկում:

The «Scientific Artsakh» journal is included in the list of scientific periodicals acceptable for publication of the main results and provisions of doctoral and candidate theses established by the Higher Attestation Committee of the Republic of Armenia (HAC RA).

Журнал «Научный Арцах» включен в список научных периодических изданий, приемлемых для публикации основных результатов и положений докторских и кандидатских диссертаций, установленных Высшим аттестационным комитетом Республики Армения (ВАК РА).

ԱԵԳՄՍ – UYSSA – ОМУСА
ԵՐԵՎԱՆ – YEREVAN – ЕРЕВАН
2019

Տպագրվում է Երևանի պետական համալսարանի գիտական խորհրդի որոշմամբ

Համարը հրատարակության է երաշխավորել «Գիտական Արցախ» պարբերականի խմբագրական խորհուրդը

**Նվիրվում է Երևանի պետական համալսարանի
հիմնադրման 100-ամյակին**

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Նախագահ՝ Արամ ՄԻՍՈՆՅԱՆ, ԵՊՀ հայագիտական հետազոտությունների ինստիտուտի տնօրեն,
ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ, պատմական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր

Գլխավոր խմբագիր՝ Ավետիք ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ, իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ
Գլխավոր խմբագրի տեղակալ՝ Թեմինա ՍԱՐՈՒԹՅԱՆ, բանասիրական գիտությունների թեկնածու,
դոցենտ

Անդամներ՝

Արծրուն ԱՎԱԳՅԱՆ, բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր
Հրանտ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ, հոգեբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր
Դավիթ ԲԱԲԱՅԱՆ, պատմական գիտությունների դոկտոր, դոցենտ
Վահրամ ԲԱՆԱՅԱՆ, պատմական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր
Խաչիկ ԳԱԼՍՏՅԱՆ, քաղաքական գիտությունների դոկտոր, դոցենտ
Ջուլիետա ԳՅՈՒԼԱՄԻՐՅԱՆ, մանկավարժական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր
Վլադիսլավ ԳՐՈՒԶԴԵՎ, իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր (Կոստրոմա, ՌԴ)
Գևորգ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ, իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր
Արման ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆ, պատմական գիտությունների դոկտոր, դոցենտ
Մարեկ ԺԵՅՄՈ, քաղաքական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր (Օլշտին, Լեհաստան)
Վալենտինա ԼԱՊԱՆԿՎԱ, իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր (Մոսկվա, ՌԴ)
Օտտո ԼՈՒԽՏԵՐՅԱՆԴՏ, իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր (Համբուրգ, Գերմանիա)
Ռուզաննա ՀԱՎՈՐՅԱՆ, իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, դոցենտ
Նազիկ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ, մանկավարժական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր
Մուշեղ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ, բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր
Գագիկ ՂԱԶԻՆՅԱՆ, ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս, իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր
Աշոտ ՍԱՐԿՈՍՅԱՆ, տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր
Էդիկ ՄԻՆԱՍՅԱՆ, պատմական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր
Կարեն ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ, տնտեսագիտության թեկնածու, դոցենտ
Հայկ ՍԱՐԳՍՅԱՆ, տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր
Յուրի ՍՈՒՎԱՐՅԱՆ, ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս, տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր
Մաքսիմ ՎԱՍԿՈՎ, սոցիոլոգիական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր (Դոնի Ռոստով, ՌԴ)
Գարիկ ԶԵՌՅԱՆ, քաղաքական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր
Տիգրան ԶՈՂԱՐՅԱՆ, քաղաքական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր

Գիտական Արցախ, № 2(3), 2019, Երևան, ԱԵԳՄՄ հրատ., 2019, 472 էջ:

«Գիտական Արցախ» պարբերականի 2019թ. 2-րդ համարում տեղ են գտել հասարակական գիտությունների արդի հիմնախնդիրների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետությունը, Արցախի Հանրապետությունը, Գերմանիան, Իրանի Իսլամական Հանրապետությունը, Լեհաստանը, Հարավային Օսեթիան, Ռուսաստանի Դաշնությունը և Ուկրաինան ներկայացնող մոտ հինգ տասնյակ անվանի ու երիտասարդ գիտնականների աշխատանքները:

Գիտական պարբերականում զետեղված են նաև Արցախի երիտասարդ գիտնականների և մասնագետների միավորման ու Երևանի պետական համալսարանի կողմից 2019թ. սեպտեմբերի 12-15-ը Ստեփանակերտում համատեղ կազմակերպված «Հայոց պետականության անցյալը, ներկան ու ապագան» միջազգային երիտասարդական 4-րդ գիտաժողովի լավագույն գիտական հոդվածները:

*Dedicated to the 100th Anniversary
of Yerevan State University*

EDITORIAL COUNCIL

Chairman: Aram SIMONYAN, Director of Institute for Armenian Studies of YSU, NAS RA Associate Member, Doctor of History, Professor

Editor-in-Chief: Avetik HARUTYUNYAN, Ph.D in Law, Associate Professor

Deputy Editor-in-Chief: Tehmina MARUTYAN, Ph.D in Philology, Associate Professor

Members:

Artsrun AVAGYAN, Doctor of Philology, Professor

Hrant AVANESYAN, Doctor of Psychology, Professor

David BABAYAN, Doctor of History, Associate Professor

Vahram BALAYAN, Doctor of History, Professor

Gevorg DANIELYAN, Doctor of Law, Professor

Khachik GALSTYAN, Doctor of Political Sciences, Associate Professor

Gagik GHAZINYAN, Academician of NAS RA, Doctor of Law, Professor

Vladislav GRUZDEV, Doctor of Law, Professor (Kostroma, Russia)

Julieta GYULAMIRYAN, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ruzanna HAKOBYAN, Doctor of Law, Associate Professor

Nazik HARUTYUNYAN, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Moushegh HOVSEPYAN, Doctor of Philology, Professor

Garik KERYAN, Doctor of Political Sciences, Professor

Tigran KOCHARYAN, Doctor of Political Sciences, Professor

Valentina LAPAEVA, Doctor of Law, Professor (Moscow, Russia)

Otto LUCHTERHANDT, Doctor of Law, Professor (Hamburg, Germany)

Ashot MARKOSYAN, Doctor of Economic Sciences, Professor

Edik MINASYAN, Doctor of History, Professor

Karen NERSISYAN, Ph.D in Economic Sciences, Associate Professor

Hayk SARGSYAN, Doctor of Economic Sciences, Professor

Yuri SUVARYAN, Academician of NAS RA, Doctor of Economic Sciences, Professor

Maksim VASKOV, Doctor of Sociology, Professor (Rostov-on-Don, Russia)

Arman YEGHIAZARYAN, Doctor of History, Associate Professor

Marek ZEJMO, Doctor of Political Sciences, Professor (Olsztyn, Poland)

Scientific Artsakh, № 2(3), 2019, Yerevan, UYSSA publ., 2019, 472 pages.

The second issue of «Scientific Artsakh» journal 2019 comprises the scientific works of approximately 50 prominent and young scientists from Armenia, Artsakh, Germany, Islamic Republic of Iran, Poland, South Ossetia, Russia and Ukraine on the topical issues of social sciences.

The publication also contains the best scientific articles of the 4th international youth scientific conference «The past, present and future of the Armenian statehood», jointly organized by the Union of Young Scientists and Specialists of Artsakh and Yerevan State University on September 12-15, 2019 in Stepanakert

Издается решением учёного совета Ереванского государственного университета

Номер рекомендован к публикации редакционным советом журнала «Научный Арцах»

*Посвящается 100-летию основания
Ереванского государственного университета*

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Председатель: Арам СИМОНЯН, директор Института арменоведческих исследований ЕГУ, член-корреспондент НАН Республики Армения, доктор исторических наук, профессор

Главный редактор: Аветик АРУТЮНЯН, кандидат юридических наук, доцент

Заместитель главного редактора: Теймина МАРУТЯН, кандидат филологических наук, доцент

Члены:

Ариун АВАГЯН, доктор филологических наук, профессор

Грант АВАНЕСЯН, доктор психологических наук, профессор

Рузанна АКОПЯН, доктор юридических наук, доцент

Назик АРУТЮНЯН, доктор педагогических наук, профессор

Давид БАБАЯН, доктор исторических наук, доцент

Ваграм БАЛАЯН, доктор исторических наук, профессор

Максим ВАСЬКОВ, доктор социологических наук, профессор (Ростов-на-Дону, Россия)

Хачик ГАЛСТЯН, доктор политических наук, доцент

Владислав ГРУЗДЕВ, доктор юридических наук, профессор (Кострома, Россия)

Джультетта ГЮЛАМИРЯН, доктор педагогических наук, профессор

Геворг ДАНИЕЛЯН, доктор юридических наук, профессор

Арман ЕГИАЗАРЯН, доктор исторических наук, доцент

Марек ЖЕЙМО, доктор политических наук, профессор (Ольштын, Польша)

Гагик КАЗИНЯН, академик НАН РА, доктор юридических наук, профессор

Гарик КЕРЯН, доктор политических наук, профессор

Тигран КОЧАРЯН, доктор политических наук, профессор

Валентина ЛАПАЕВА, доктор юридических наук, профессор (Москва, Россия)

Отто ЛЮХТЕРХАНДТ, доктор юридических наук, профессор (Гамбург, Германия)

Ашот МАРКОСЯН, доктор экономических наук, профессор

Эдик МИНАСЯН, доктор исторических наук, профессор

Карен НЕРСИСЯН, кандидат экономических наук, доцент

Мушег ОВСЕПЯН, доктор филологических наук, профессор

Гайк САРГСЯН, доктор экономических наук, профессор

Юрий СУВАРЯН, академик НАН РА, доктор экономических наук, профессор

Научный Арцах, № 2(3), 2019, Ереван, Изд. ОМУСА, 2019, 472 страниц.

В втором номере 2019 г. журнала «Научный Арцах» нашли место научные работы выдающихся и молодых ученых из Армении, Арцаха, Германии, Исламской Республики Иран, Польши, Южной Осетии, России и Украины, исследующие актуальные вопросы общественных наук.

В издании размещены также лучшие научные статьи 4-ой международной молодежной научной конференции «Прошлое, настоящее и будущее Армянской государственности», совместно организованной Объединением молодых учёных и специалистов Арцаха и Ереванским государственным университетом 12-15 сентября 2019 года в Степанакерте.

Վահագն Խաչատրյան. Պետություն և շուկայի փոխառնչությունների ինստիտուցիոնալ հիմքերը.....224
Vahagn Khachaturyan. Institutional Bases for the Interaction of the State and the Market
Ваагн Хачатурян. Институциональные основы взаимодействия государства и рынка

Ռոզա Կուրղինյան. Տնտեսական աճի և ֆինանսական խորության փոխկապակցվածության գործոնային վերլուծությունը ՀՀ տվյալներով.....233
Roza Kurghinyan. Factor Analysis of Economic Growth and Financial Dependence on Data RA
Роза Кургиян. Факторный анализ зависимости экономического роста и финансовой глубины по данным РА

Եվգենյա Հայրիյան. Հիփոթեքային վարկային շուկայի արդի իրավիճակի վերլուծությունը և զարգացման հեռանկարները Արցախի Հանրապետությունում...241
Yevgenya Hayriyan. Mortgage Loan Market Analysis and Development Perspectives in Artsakh Republic
Евгения Айриян. Анализ ипотечного кредитного рынка и перспективы его развития в Республике Арцах

Կարլեն Մարգարյան. Ֆինանսական ռեսուրսների հասանելիության բարելավումը՝ որպես ՀՀ-ում փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման էական գործոն.....250
Karlen Margaryan. Improving Access to Finance as an Essential Factor for SME Development in Ra
Карлен Маргарян. Улучшение доступа к финансовым ресурсам как существенный фактор развития малого и среднего предпринимательства в РА

Էլլա Նահապետյան. Հայաստանի Հանրապետություն օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների ներգրավման վերաբերյալ առաջարկներ և վերլուծություն.....261
Ella Nahapetyan. Analysis and Recommendations on Attracting Foreign Direct Investments in the Republic of Armenia
Элла Нагапетян. Анализ и рекомендации по привлечению прямых иностранных инвестиций в Республику Армения

Իրինա Պետրոսյան, Լիլիթ Սարգսյան. Հայաստանի Հանրապետության մակրոտնտեսական իրավիճակի առանձնահատկությունները.....268
Irina Petrosyan, Lilit Sargsyan. Specificity of the Macroeconomic Situation in the Republic of Armenia
Ирина Петросян, Лилит Саркисян. Особенности макроэкономической ситуации в республике армения

Արփինե Սարգսյան. ԵԱՏՄ երկրների մրցունակության ներուժը: Փոխադարձ և միջազգային առևտուր.....277
Arpine Sargsyan. Competitiveness Potential of EAEU Countries. Mutual and International Trade
Арпине Саргсян. Конкурентоспособность стран еаэс. взаимная и международная торговля

АНАЛИЗ И РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ПРИВЛЕЧЕНИЮ ПРЯМЫХ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В РЕСПУБЛИКУ АРМЕНИЯ*

ЭЛЛА НАГАПЕТЯН

*Российско-Армянский университет,
кафедра управления, бизнеса и туризма, аспирант
г.Ереван, Республика Армения
enahapet@yandex.ru*

Прямые иностранные инвестиции являются важным составляющим экономического развития страны.

Актуальность темы заключается в необходимости обеспечения высокой инвестиционной активности страны.

На сегодняшний день вопрос инвестиционной привлекательности Армении стоит довольно остро, требует постоянного мониторинга и анализа, так как в современной Армении одной из ключевых экономических проблем является привлечение и стимулирование вложений в экономику, и во всем мире происходит острая конкурентная борьба между странами за привлечение иностранных инвестиций.

Целью исследования является изучение инвестиционной среды Республики Армения, а также разработка рекомендаций по увеличению притока иностранных инвестиций.

В исследовании были использованы методы научного анализа, такие как статистический, сравнительный и факторный анализы.

Результаты исследования показывают, что в Республике Армения наряду с многими преимуществами, такими как либеральный торговый режим, потенциал и участие армянской диаспоры, высокообразованная квалифицированная рабочая сила и т.д., имеется также множество проблем, препятствующих привлечению прямых иностранных инвестиций. Однако, учитывая потенциал страны и деятельность правительства РА, можно ожидать увеличения притока прямых иностранных инвестиций в будущем.

Ключевые слова: *прямые иностранные инвестиции, инвестиционная среда, инвестиции в Армению, инвестиционная политика Армении, привлечение инвестиций, факторы привлечения инвестиций, статистика инвестиций.*

Иностранные инвестиции представляют собой один из важнейших элементов инвестиционной составляющей экономики страны.

Они являются одним из ключевых источников экономического развития, так как способствуют росту производства, передаче передовых технологий, созданию новых рабочих мест, повышению производительности труда, росту конкурентоспособности на мировом рынке, развитию регионов и т.д. Таким образом, стимулирование роста иностранных инвестиций можно считать одним из основных средств, обеспечивающих повышение темпа и объема экономического развития страны, и на это следует обратить особое внимание.

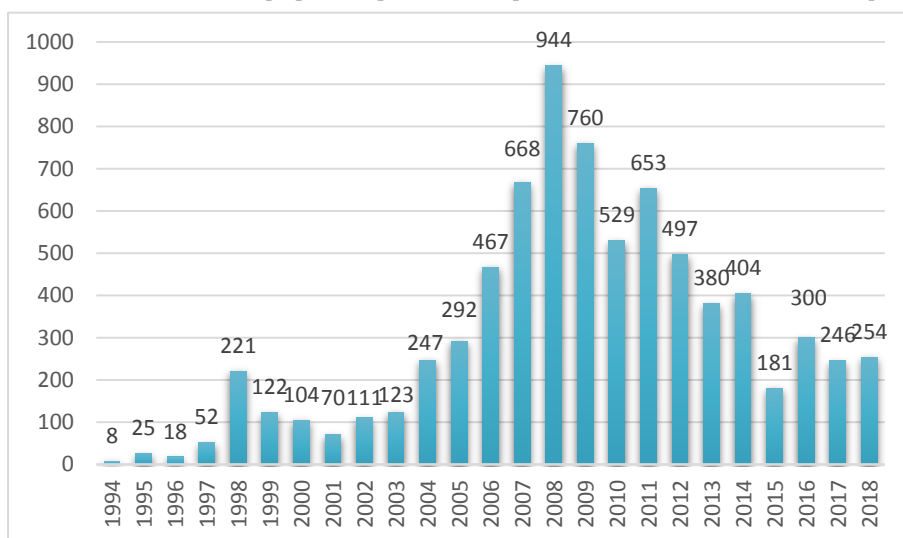
Согласно официальным документам Международного валютного фонда⁴¹⁷, международные инвестиции можно разделить на три группы: портфельные, прямые и

* Հոդվածը ներկայացվել է 23.09.2019թ., գրախոսվել՝ 30.10.2019թ., տպագրության ընդունվել՝ 12.12.2019թ.:

прочие. Прямые иностранные инвестиции (ПИИ) – это прямые инвестиции, вкладываемые с целью получения длительной прибыли в предприятия любой отрасли экономики, но только не в стране инвестора. Задача инвестора также заключается в получении существенного права голоса в управлении иностранным предприятием.

В 2018-м году объем ПИИ в армянскую экономику превысил 254 млн долларов. Таким образом, за прошлый год вложения зарубежных инвесторов в РА увеличились, хотя прирост составил всего около 3%. В целом, динамика потоков иностранных инвестиций достаточно нестабильна и зависит от влияния множества факторов.

График 1. Прямые иностранные инвестиции РА, млн, долларов⁴¹⁸

Согласно данным Национального статистического комитета, самый значительный объем инвестиций поступил из России. РФ является основным инвестором в Республике Армения с удельным весом около 54%. Значительные потоки также поступили из Джерси, Германии, Ливана и Кипра.

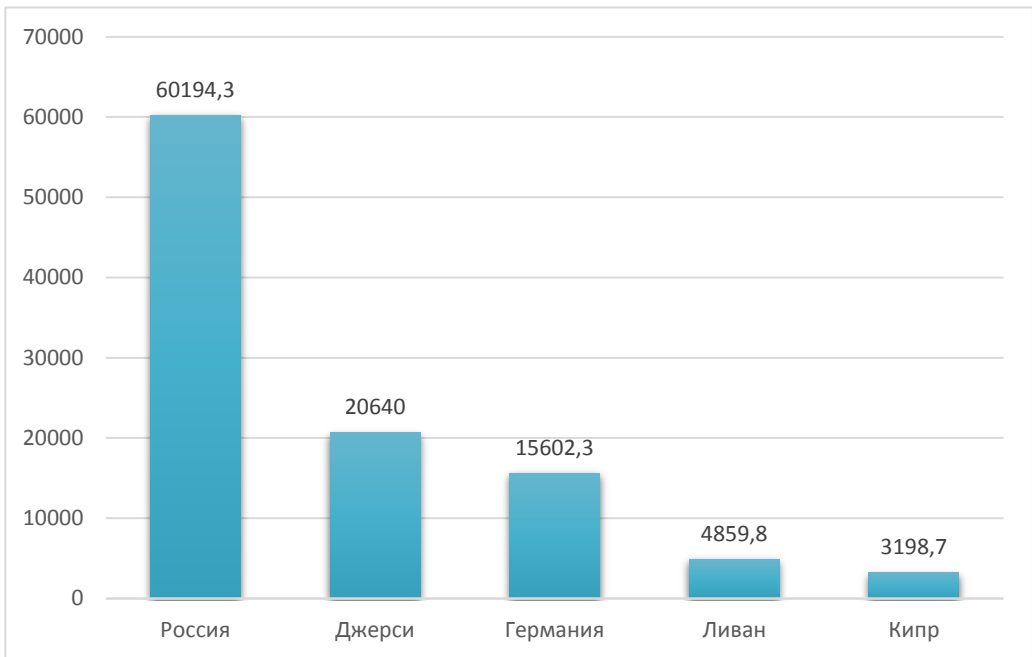
Учитывая важность прямых иностранных инвестиций для экономики Армении, необходимо разработать эффективную инвестиционную политику страны.

Инвестиционная политика Армении, как часть общей экономической политики правительства страны, направлена на формирование благоприятной инвестиционной и деловой среды, улучшение процессов и норм осуществления регулирующих функций, обнаружение и расширение конкурентных преимуществ регионов, развитие рыночной инфраструктуры и, на базе всего этого – решение вопросов экономического развития. Таким образом, в первую очередь необходимо исследовать факторы, влияющие на привлечение иностранных инвестиций.

Факторы привлечения прямых иностранных инвестиций исследовались многими отечественными и зарубежными учеными-экономистами, однако нельзя выделить универсальную модель факторов, которые однозначно влияют на объем прямых иностранных инвестиций. Условно можно выделить “общие” факторы – показатели, которые будут учитываться в обязательном порядке каждым инвестором, и “специфические” факторы – показатели, которые характерны для конкретного региона или важны для конкретного бизнеса.

⁴¹⁷ Официальный сайт Международного валютного фонда www.imf.org.

⁴¹⁸ Официальный сайт Всемирного банка www.worldbank.org.

График 2. Топ 5 стран по прямым инвестициям в Армению в 2018г.⁴¹⁹

В “общие” факторы входят в первую очередь составляющие инвестиционного климата страны (законодательство, политика, налоги и т.д.), а также основные макроэкономические и институциональные показатели, характеризующие общее состояние экономики, показывая насколько уверенно можно предполагать получение экономических выгод в будущем, такие как:

- ВВП (в абсолютном выражении, на душу населения, темп прироста);
- инфляция;
- индекс потребительских цен;
- безработица;
- средняя заработная плата;
- уровень образования;
- оборот организаций;
- число организаций с участием иностранного капитала и т.д.

Стоит отметить, что есть также множество международных индексов, показывающих инвестиционную привлекательность страны, такие как:

- индекс экономической свободы;
- рейтинг несостоятельности государства;
- простота ведения бизнеса;
- индекс глобальной конкурентоспособности;
- индекс инвестиционного доверия и т.д.

⁴¹⁹ Национальная статистическая служба РА.

По многим показателям Армения привлекательна для иностранных инвестиций. Среди основных преимуществ инвестирования стоит выделить:

- инвестиционные гарантии и свободная репатриация инвестированного капитала и прибыли, право на собственность;
- налоговые льготы для иностранных инвесторов;
- соглашения об избежании двойного налогообложения;
- либеральный торговый режим: член ВТО и Всемирной таможенной организации;
- отсутствие квоты и лицензирования для импорта;
- соглашения о свободной торговле со странами СНГ;
- упрощенные процедуры для основания предприятий (АО, ООО и т.п.);
- никаких ограничений для иностранцев по управлению местными компаниями;
- регистрация компании в государственном регистре в самые сжатые сроки;
- высокообразованная квалифицированная рабочая сила, очень скромные зарплаты;
- потенциал и участие армянской диаспоры в развитии независимой Армении.

Однако, несмотря на вышеперечисленные преимущества, а также на некоторое оживление в реформировании инновационной экономики Армении со стороны правительства, в стране есть множество проблем и серьезных препятствий для привлечения вложений.

Основными причинами низкого уровня заинтересованности иностранных инвесторов армянской экономической средой и желания вкладывать свои ресурсы в экономику Армении, являются неблагоприятные условия ведения бизнеса в стране. Согласно одному из самых популярных исследований группы Всемирного банка – ежегодному рейтингу легкости ведения бизнеса Doing business, в 2018 году Армения занимает 47 место среди 130 стран.⁴²⁰ Согласно этому исследованию Армения имеет большой потенциал для привлечения инвестиций, однако существует немало проблем относительно конкурентоспособности страны. Об этом свидетельствует глобальное исследование по показателю экономической конкурентоспособности по версии Всемирного экономического форума (World Economic Forum). По индексу глобальной конкурентоспособности 2018 года (The Global Competitiveness Index) Армения занимает 73 место из 137 стран⁴²¹.

Индекс был определен на основе 98 показателей и 12 «столпов» конкурентоспособности, а именно:

- качество институтов;
- инфраструктура;
- информационные и коммуникационные технологии;
- макроэкономическая стабильность;
- здоровье населения;
- образование;
- потребительский рынок;
- рынок труда;
- финансовая система;
- размер внутреннего рынка;
- динамика развития бизнеса;
- инновационный потенциал.

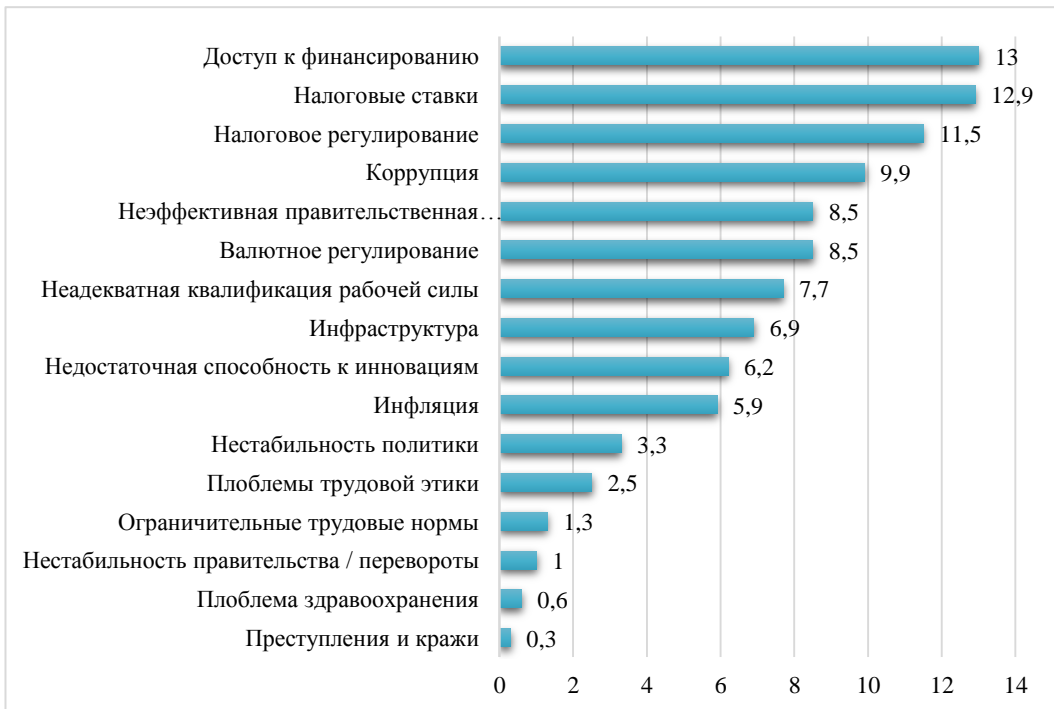
⁴²⁰ A World Bank Group Flagship Report “Doing Business 2018.

⁴²¹ The Global Competitiveness Report 2017-2018.

Как видно из Графика 3, наиболее проблемными факторами, препятствующими ведению бизнеса в Армении, являются:

- доступ к финансированию;
- налоговые ставки;
- налоговое регулирование;
- коррупция;
- неэффективная правительственная бюрократия;
- валютное регулирование;
- неадекватная квалификация рабочей силы;
- инфраструктура.

График 3. Наиболее проблемные факторы, препятствующие ведению бизнеса.⁴²²

С целью стимулирования дальнейшего экономического развития и привлечения иностранных инвестиций, правительство страны должно обеспечить благоприятную среду для всех инвесторов, которая обеспечит стабильные и прогнозируемые условия для правовой защиты бизнес-сделок и инвестиций, а также уменьшение риска иностранных и местных инвестиций. Также необходимо учитывать современные тенденции прямых иностранных инвестиций и предпринимать шаги для существенного изменения структуры и развития конкурентных преимуществ страны.

Таким образом, правительству РА следует осуществить несколько первоочередных шагов, а именно:

- ликвидация налоговых и других регулирующих и административных барьеров;
- формирование соответствующей международным стандартам системы страхования;
- осуществление более адресного и активного сотрудничества с диаспорой;

⁴²² Всемирный экономический форум, опрос по обзору мнений 2017 года.

- развитие коммуникативных и информационных технологий и их широкое применение;
- создание необходимых активов: научно-технических структур, институциональных единиц для подготовки квалифицированных кадров, развитой инфраструктуры и т.д.

Учитывая потенциал страны, деятельность и планы правительства РА относительно развития инвестиционной среды, положительную тенденцию изменений объемов инвестиций и многие факторы, влияющие на привлекательность страны для инвесторов, можно сделать вывод, что объем прямых иностранных инвестиций в Республику Армения в ближайшее время может серьезно увеличиться.

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ՕՏԱՐԵՐԿՐՅԱ ՈՒՂԱԿԻ
ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐԻ ՆԵՐԳՐԱՎՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐ ԵՎ
ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ**

ԷԼԼԱ ՆԱՀԱՊԵՏՅԱԼ

*Հայ-Ռուսական Համալսարան,
առավարման, բիզնեսի և գրոսաշրջության ամբիոնի ասպիրանտ,
բ.Երևան, Հայաստանի Հանրապետություն*

Օտարերկրյա ուղղակի ներդրումները երկրի տնտեսական զարգացման կարևոր բաղադրիչներից են:

Թեմայի արդիականությունը պայմանավորված է երկրի ներդրումային բարձր ակտիվության ապահովման անհրաժեշտությամբ:

Ներկայիս պայմաններում Հայաստանի ներդրումային գրավչության հարցը բավականին սուղ է դրված: Այն պահանջում է շարունակական մոնիթորինգի և հետազոտությունների իրականացում, բանի որ ժամանակակից Հայաստանում ներդրումների ներգրավումը հանդիսանում է տնտեսությունում առկա հիմնական խնդիրներից մեկը, և դրան զուգահեռ ամբողջ աշխարհում օտարերկրյա ներդրումների ներգրավման համար տարբեր պետությունների միջև սուր մրցակցային պայքար է ընթանում:

Հետազոտության նպատակը Հայաստանի Հանրապետության ներդրումային միջավայրի ուսումնասիրությունն է, ինչպես նաև օտարերկրյա ներդրումների ներհուսքի խթանմանն ուղղված գործնական առաջարկների մշակումը:

Հետազոտության իրականացման համար կիրառվել են գիտական վերլուծության մի շարք մեթոդներ, որոնց թվում՝ վիճակագրական, փաստերի համեմատական-համադրական, գրաֆիկական, գործոնային վերլուծությունների մեթոդներ:

Հետազոտության արդյունքները փաստում են, որ Հայաստանի Հանրապետությունում բազմաթիվ առավելությունների հետ մեկտեղ (ինչպիսիք են ազատ առևտրի ռեժիմը, սփյուռքի ներուժը, կրթված և որակյալ աշխատուժը) առկա են նաև բազմաթիվ խնդիրներ, որոնք խոչընդոտ են հանդիսանում օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների ներգրավման համար: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով երկրի ներուժը և կառավարության գործունեությունը՝ ապագայում կարող ենք ակնկալել օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների աճ:

Հիմնաբառեր՝ Օտարերկրյա ուղղակի ներդրումներ, ներդրումային միջավայր, ներդրումներ Հայաստան, Հայաստանի ներդրումային բաղաբանություն, ներդրումների ներգրավում, ներդրումների ներգրավման գործոններ, ներդրումների վիճակագրություն:

ANALYSIS AND RECOMMENDATIONS ON ATTRACTING FOREIGN DIRECT INVESTMENTS IN THE REPUBLIC OF ARMENIA

Ella Nahapetyan

Russian-Armenian University,

Department of management, business and tourism, graduate student.

Yerevan, Republic of Armenia

Foreign direct investments are an important component of the country's economic development.

The relevance of the topic is the need to ensure high investment activity of the country.

Today, the issue of investment attractiveness of Armenia is quite acute, it requires constant monitoring and analysis, as one of the key economic problems in modern Armenia is attracting and stimulating investments in the economy and throughout the world there is a tough competition between countries for attracting foreign investment.

The aim of the article is to study the investment environment of the Republic of Armenia, as well as develop recommendations to increase the inflow of foreign investments.

The study used methods of scientific analysis, such as statistical, comparative and factor analysis.

The research results of the research show that in the Republic of Armenia, along with many advantages, such as the liberal trade regime, the potential and participation of the Armenian Diaspora, a highly educated skilled workforce, etc., there are also many problems preventing foreign direct investments, but given the country's potential and the activities of the RA government, we can expect an increase in foreign direct investments in flows in the future.

Keywords: *foreign direct investments, investment environment, investments in Armenia, investment policy of Armenia, investment attraction, investment attraction factors, investment statistics.*